

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол 13.11.2019 № 9

Голова вченої ради
академік НАМН України професор
 Ю. В. Вороненко

**РОБОЧА ПРОГРАМА ТА ПЛАН
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ"**
підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

Галузі знань:	09 – Біологія 22 – Охорона здоров'я
Спеціальності:	091 – Біологія 221 – Стоматологія 222 – Медицина 224 – Технології медичної діагностики та лікування 226 – Фармація, промислова фармація 228 – Педіатрія
Рівень вищої освіти:	третій (освітньо-науковий)
Форма навчання:	очна (денна, вечірня), заочна
Тривалість навчання:	3 кредити (90 годин)

Кафедра педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права

Київ – 2019

ПОГОДЖЕНО

Рішення вченої ради
факультету підвищення
кваліфікації викладачів

Протокол 06.11.2019 № 9

Голова вченої ради
факультету підвищення
кваліфікації викладачів

 Л. Ю. Бабінцева

ПОГОДЖЕНО

Рішення постійно діючої комісії вченої
ради НМАПО імені П. Л. Шупика
з наукової роботи та інноваційної
діяльності

Протокол 12.11.2019 № 9

Голова постійно діючої комісії вченої
ради НМАПО імені П. Л. Шупика
з наукової роботи та інноваційної
діяльності

 Н. О. Савичук

Навчальний план та програма вибіркової навчальної дисципліни підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі НМАПО імені П. Л. Шупика за спеціальностями: 091 Біологія; 221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, промислова фармація, 228 Педіатрія **«Психологічні механізми науково-дослідної діяльності»** розроблені на підставі відповідних освітньо-наукових програм за третім освітньо-науковим рівнем, а також на підставі положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», нормативно-правових актів МОЗ України та МОН України, Статуту Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, затвердженого наказом МОЗ України від 06.08.2018 р. № 1453, Положення про організацію освітнього процесу в НМАПО імені П. Л. Шупика, затвердженого вченою радою НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № 10 від 12.10.2016 року) та уведеного в дію наказом ректора НМАПО імені П. Л. Шупика від 13.10.2016 року № 3339, та інших нормативних актів науково-педагогічними працівниками кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика (завідувач кафедри доктор медичних наук, професор В. В. Краснов); обговорені та схвалені на засіданні кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № 12 від 01 листопада 2019 р.); погоджені на засіданні вченої ради факультету підвищення кваліфікації викладачів НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № 9 від 06 листопада 2019 р.).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Мінцер О. П. – завідувач кафедри медичної інформатики НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, заслужений раціоналізатор Української РСР.
2. Хміляр О. Ф. – начальник кафедри суспільних наук Національного університету оборони України імені Івана Черняховського, доктор психологічних наук, доцент.

Навчальний план та програма погоджені Комісією вченої ради з наукової роботи

« ____ » _____ 2019 р.

СКЛАД ПРОЕКТНОЇ ГРУПИ

№ п.п.	ПІБ	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада
Голова проектної групи				
1.	Краснов В. В.	доктор медичних наук	професор	завідувач кафедри
Члени проектної групи				
2.	Уваркіна О. В.	доктор філософських наук	професор	професор кафедри
3.	Кодлубовська Т. Б.	кандидат психологічних наук	доцент	доцент кафедри
4.	Костюк О. І.	кандидат психологічних наук		старший викладач кафедри
5.	Юрковська Л. Г.			старший викладач кафедри
6.	П'янківська Л. В.	кандидат психологічних наук		асистент кафедри

Обговорено і схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика (протокол № 12 від 01 листопада 2019 року).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальний план та програма з вибіркової навчальної дисципліни **«Психологічні механізми науково-дослідної діяльності»** підготовки аспірантів є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійної підготовки особи, якій присвоюється кваліфікація доктор філософії у галузі охорони здоров'я, а також для належного вирішення основних питань організації психологічного процесу у медичному навчанні, забезпечення відповідності кваліфікаційних вимог та уявлень про професійну компетентність викладача вищої школи, а також підвищення загального рівня психологічної культури доктора філософії у галузі охорони здоров'я.

Метою навчального плану та програми підготовки аспірантів з вибіркової навчальної дисципліни **«Психологічні механізми науково-дослідної діяльності»** є оновлення, а також отримання нових актуальних теоретичних знань, вдосконалення практично-психологічних навичок і умінь, необхідних для професійної діяльності, як викладача вищої школи, відповідно до вимог системи якості підготовки медичних кадрів для вирішення сучасних медико-психологічних проблем у викладацькій і науковій діяльності.

Теоретичний зміст предметної області підготовки базується на: методології психологічного наукового дослідження; психологічних механізмах науково-дослідної діяльності; застосуванні сучасних науково-психологічних підходів; вивченні власних наукових здібностей; опануванні способами і прийомами активізації пізнавальних процесів; оволодінні навичками самоорганізації та самовдосконалення; розвитку мовних компетентностей та комунікаційних навичок; стимулюванні творчого потенціалу; вдосконаленні професійної компетентності.

Міждисциплінарний підхід застосовується у навчальній програмі для формування у аспірантів професійної, світоглядної, комунікативної та кроскультурної компетентності, як інтегративна складова дисципліни, що заснована на перенесенні методів досліджень з однієї дисципліни в іншу. Міждисциплінарність вимагає синтезу отриманих результатів у рамках різних наукових дисциплін.

Навчальний план та програма підготовки аспірантів з вибіркової навчальної дисципліни **«Психологічні механізми науково-дослідної діяльності»** розрахована на 90 год (3 кредити) і включає теоретичну та практичну складові. Для виконання даної програми навчальним планом передбачено традиційні види занять: лекції, практичні семінарські заняття та включено самостійну роботу аспірантів.

Теоретична підготовка передбачає відвідування лекцій та самостійну роботу (написання рефератів, огляд літератури, методичних розробок лекцій, семінарів тощо).

Навчальний план та програма навчальної дисципліни доповнені переліком

необхідних компетентностей, якими мають оволодіти аспіранти за результатами вивчення даної навчальної дисципліни, списком рекомендованих доктринальних психолого-педагогічних джерел.

На практичних заняттях аспіранти під керівництвом викладача опановують систему психологічних знань і умінь щодо аналізу й оцінки явищ, які породжуються умовами наукової діяльності у вищій школі; формують здатність організувати належну навчальну атмосферу, що сприяє інтелектуальному, соціальному, психологічному й індивідуальному розвитку всіх учасників освітньої діяльності; вивчають ефективні психологічні, комунікативні й інформаційні технології для самовдосконалення та саморозвитку, підтримки атмосфери активної взаємодії, співробітництва і толерантності в науковому середовищі; формують власний індивідуальний стиль наукової діяльності.

Програма підготовки аспірантів містить усі основні розділи з нормативної дисципліни й охоплює весь обсяг знань, умінь і практичних навичок.

Навчальний план дисципліни визначає тривалість навчання, розподіл годин, відведених на вивчення розділів навчальної програми.

Для виявлення рівня знань, вмінь і навичок аспірантів, після кожного розділу програми проводиться проміжний контроль знань за рахунок годин, передбачених на практичних заняттях. Для визначення рівня засвоєння навчальної програми передбачено підсумковий залік (2 години).

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

вибіркової навчальної дисципліни «Психологічні механізми науково-дослідної діяльності» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна форма навчання) за спеціальностями: 091 Біологія; 221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, промислова фармація, 228 Педіатрія

Тривалість: 3 семестри (90 год.)

Мета навчання: отримати компетенції із психологічних особливостей науково-дослідної діяльності у вищій школі на основі застосування сучасних наукових психолого-педагогічних підходів; опанувати нові інноваційні психологічні технології проведення навчальних занять; оволодіти необхідними механізмами та вдосконалити загальнонаукові та професійні компетентності.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі заочною денною формою навчання.

№ №	Назва навчальної дисципліни/розділів	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість навчальних годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	лекції	практичні	семінарські	
	Психологічні механізми науково-дослідної діяльності (проведення навчальних занять)	3	90	78	24	26	28	12
01.	Психологія наукової діяльності	0,5	14	12	4	4	4	2
02.	Психологічні особливості пізнавальних процесів особистості наукового дослідника	0,6	18	16	6	4	6	2
03.	Психологічні особливості особистості науковця	0,6	18	16	6	6	4	2
04.	Науковий колектив та психологічні особливості його організації	0,4	12	12	4	2	4	2
05.	Психологія наукового спілкування	0,4	12	10	2	4	4	2
06.	Соціально-психологічні методи наукових досліджень	0,5	16	14	2	6	6	2

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

вибіркової навчальної дисципліни «Психологічні механізми науково-дослідної діяльності» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна вечірня форма навчання) за спеціальностями: 091 Біологія; 221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, промислова фармація, 228 Педіатрія

Тривалість: 3 семестри (90 год.)

Мета навчання: отримати компетенції із психологічних особливостей науково-дослідної діяльності у вищій школі на основі застосування сучасних наукових психолого-педагогічних підходів; опанувати нові інноваційні психологічні технології проведення навчальних занять; оволодіти необхідними механізмами та вдосконалити загальнонаукові та професійні компетентності.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі заочною вечірньою формою навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Практичні	Семінари	
	Психологічні механізми науково-дослідної діяльності (проведення навчальних занять)	3	90	60	20	20	20	30
01.	Психологія наукової діяльності	0,5	16	10	4	4	2	6
02.	Психологічні особливості пізнавальних процесів особистості наукового дослідника	0,6	18	12	4	4	4	6
03.	Психологічні особливості особистості науковця	0,6	18	12	4	4	4	6
04.	Науковий колектив та психологічні особливості його організації	0,5	14	8	4	2	2	6
05.	Психологія наукового спілкування	0,4	12	8	2	2	4	4
06.	Соціально-психологічні методи наукових досліджень	0,4	12	10	2	4	4	2

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

вибіркової навчальної дисципліни «Психологічні механізми науково-дослідної діяльності» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (заочна форма навчання) за спеціальностями: 091 Біологія; 221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, промислова фармація, 228 Педіатрія

Тривалість: 3 семестри (90 год.)

Мета навчання: отримати компетенції із психологічних особливостей науково-дослідної діяльності у вищій школі на основі застосування сучасних наукових психолого-педагогічних підходів; опанувати нові інноваційні психологічні технології проведення навчальних занять; оволодіти необхідними механізмами, вдосконалити загальнонаукові та професійні компетентності.

Контингент слухачів: особи, які навчаються в аспірантурі за заочною формою навчання.

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг	Кількість годин				
				аудиторних				Самостійна робота
				Всього	Лекції	Практичні	Семінари	
	Психологічні механізми науково-дослідної діяльності (проведення навчальних занять)	3	90	30	10	10	10	60
01.	Психологія наукової діяльності	0,5	16	4	2	2	-	12
02.	Психологічні особливості пізнавальних процесів особистості наукового дослідника	0,6	18	6	2	2	2	12
03.	Психологічні особливості особистості науковця	0,6	18	6	2	2	2	12
04.	Науковий колектив та психологічні особливості його організації	0,5	14	4	2	-	2	10
05.	Психологія наукового спілкування	0,4	12	4	-	2	2	8
06.	Соціально-психологічні методи наукових досліджень	0,4	12	6	2	2	2	6

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни «Психологічні механізми науково-дослідної діяльності» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі (очна денна, очна вечірня та заочна форма навчання) за спеціальностями: 091 Біологія; 221 Стоматологія, 222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація, промислова фармація, 228 Педіатрія

Код розділу	Назва розділу	Перелік компетентностей
01. Психологія наукової діяльності		
01.01.	Психологічні особливості організації наукової діяльності.	Загальнонаукові (філософські) компетентності: - здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень; - здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки; - здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможливають та запобігають проявам академічного плагіату. Дослідницькі компетентності: - здатність до самостійного проведення наукового пошуку, організації та проведення навчальних занять; - здатність застосувати сучасні інформаційні технології в організації та проведенні навчальних занять; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; - здатність до оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез. Мовні компетентності: - здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією; - здатність до повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.
01.02.	Мотиваційні особливості розумової діяльності.	
01.03.	Роль ціннісних складових особистості у науковій діяльності.	
01.04.	Психологічні аспекти підвищення ефективності наукової діяльності.	
01.05.	Психологічні механізми розвитку наукового потенціалу.	

		Комунікативні компетентності: - здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; - готовність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. Здатність до ефективної професійної взаємодії. Особистісні компетентності: - здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; - здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання; - здатність генерувати нові ідеї (креативність); - здатність працювати автономно. Етичні компетентності: - здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень. - здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
02. Психологічні особливості пізнавальних процесів особистості наукового дослідника		
03.01.	Мислення як основа творчого потенціалу науковця.	Загальнонаукові компетентності: - здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень; - здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки. Дослідницькі компетентності: - здатність до самостійного проведення наукового пошуку, організації та проведення навчальних занять; - здатність застосувати сучасні інформаційні технології в організації та проведенні навчальних занять; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи. Мовні компетентності: - здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову
03.02.	Розумовий процес та його особливості.	
03.03.	Перешкоди на шляху до творчого мислення. Способи активізації мислення.	
03.04.	Характеристика пам'яті як психічного процесу. Основні способи запам'ятовування і тренування пам'яті.	
03.05.	Уява та способи її активізації у науковця.	
03.06.	Увага та основні прийоми її активізації.	

		дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією; - здатність до повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності. Комунікативні компетентності: - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; - готовність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. Здатність до ефективної професійної взаємодії. Управлінські компетентності: - вміння планувати навчальний процес; - здатність підвищення ефективності праці за рахунок використання власних індивідуально-особистісних особливостей і професійно-педагогічного потенціалу. Особистісні компетентності: - здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; - здатність бути критичним і самокритичним; - здатність працювати автономно. Етичні компетентності: - здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень. - здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
03. Психологічні особливості особистості науковця		
02.01.	Інтелектуальні здібності та наукова творчість в діяльності.	Загальнонаукові компетентності - здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень; - здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки; - здатність демонструвати і розвивати широкий кругозір у галузі міжнародного життя та політичних процесів, орієнтуватися у зовнішній та внутрішній політиці держави, знати її історію та специфіку розвитку;
02.02.	Психологічна характеристика особистості науковця.	
02.03.	Ресурсний потенціал в діяльності наукового працівника.	
02.04.	Індивідуальний стиль в діяльності науковця.	
02.05.	Психологічна діагностика наукових здібностей.	

		- здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможлиблюють та запобігають проявам академічного плагіату. Дослідницькі компетентності: - здатність до самостійного проведення наукового пошуку; - здатність аналізувати педагогічні явища; осмислювати роль кожного елемента у структурі цілого і у взаємодії з іншими; - здатність оптимально підбирати зміст навчального матеріалу відповідно до поставленої мети і завдань; - здатність дотримуватися у своїй діяльності регламентуючих правових документів. Мовні компетентності: - здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією. Комунікативні компетентності: - здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; Управлінські компетентності: - здатність підвищення ефективності праці за рахунок використання власних індивідуально-особистісних особливостей і професійно-педагогічного потенціалу. Особистісні компетентності: - здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; - здатність працювати автономно. Етичні компетентності: - здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень; - здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
--	--	---

04. Науковий колектив та психологічні особливості його організації	
04.01.	Психологічна характеристика колективної наукової діяльності.
04.02.	Психологічні особливості адаптації в науковому середовищі.
04.03.	Особливості спілкування в науковій групі.
04.04.	Основні правила формування колективу і згуртованості в малій науковій групі.
	Загальнонаукові (філософські) компетентності: - здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень; - здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки - здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможливають та запобігають проявам академічного плагіату. Дослідницькі компетентності: - здатність ефективно спілкуватися зі спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземними мовами; - здатність до самостійного проведення наукового пошуку, організації та проведення навчальних занять; - здатність застосувати сучасні інформаційні технології в організації та проведенні навчальних занять; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; - здатність до оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез. Мовні компетентності: - здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією. - здатність до повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності. Комунікативні компетентності: - здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи

		відповідну технічну лексику та методи; - готовність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. Здатність до ефективної професійної взаємодії. Управлінські компетентності: - вміння планувати навчальний процес; - здатність підвищення ефективності праці за рахунок використання власних індивідуально-особистісних особливостей і професійно-педагогічного потенціалу; - готовність організувати роботу колективу в розгортанні актуальних проблем; - здатність працювати у великій науковій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи; - здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей. Особистісні компетентності: - здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; - здатність працювати автономно; - здатність генерувати нові ідеї (креативність). Етичні компетентності: - здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень; - здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо. Викладацькі компетентності. - здатність до оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності; - здатність знаходити способи оптимального вирішення педагогічних завдань; - здатність правильно діагностувати педагогічне явище.
05. Психологія наукового спілкування		
05.01.	Основні характеристики наукового спілкування.	Загальнонаукові компетентності: - здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень; - здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки; - здатність демонструвати і розвивати
05.02.	Особливості взаємодії і психологічного впливу під час ділового спілкування.	
05.03.	Невербальні засоби спілкування.	
05.04.	Психологічні основи сприйняття в різних репрезентативних	

	системах.	широкий кругозір у галузі міжнародного життя та політичних процесів, орієнтуватися у зовнішній та внутрішній політиці держави, знати її історію та специфіку розвитку;
05.05.	Стресовість у діловому науковому спілкуванні.	- здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможливають та запобігають проявам академічного плагіату.
05.06.	Психологічні особливості побудови дискусії.	Дослідницькі компетентності: - здатність ефективно спілкуватися зі спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземними мовами. - здатність до самостійного проведення наукового пошуку, організації та проведення навчальних занять; - здатність застосувати сучасні інформаційні технології в організації та проведенні навчальних занять; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи. - здатність до оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез.
05.07.	Вивчення індивідуальних комунікативних особливостей.	Мовні компетентності: - здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією; - здатність до повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності. Комунікативні компетентності: - здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; - готовність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. Здатність до ефективної професійної взаємодії.

		Управлінські компетентності: - здатність підвищення ефективності праці за рахунок використання власних індивідуально-особистісних особливостей і професійно-педагогічного потенціалу. - готовність організувати роботу колективу в розгортанні актуальних проблем; - здатність працювати у великій науковій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи; - здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей. Особистісні компетентності: - здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; - здатність працювати автономно; - здатність генерувати нові ідеї (креативність). Викладацькі компетентності: - здатність до оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності; - здатність педагогічно мислити; - здатність оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності; - здатність знаходити способи оптимального вирішення педагогічних завдань; - здатність до використання методології проведення наукових досліджень. Етичні компетентності: - здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень; - здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.
06. Соціально-психологічні методи наукових досліджень		
06.01.	Методи психологічного наукового дослідження та їх характеристика.	Загальнонаукові компетентності: - здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень; - здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки; - здатність використовувати правила
06.02.	Опитування як метод наукового дослідження. Особливості побудови анкети.	
06.03.	Психологічні тести: види та особливості їх використання.	

06.04.	Соціально-психологічні особливості спільної діяльності та спілкування в експериментальних дослідженнях.	академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможлиблюють та запобігають проявам академічного плагіату. Дослідницькі компетентності: - здатність ефективно спілкуватися зі спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземними мовами; - здатність до самостійного проведення наукового пошуку, організації та проведення навчальних занять; - здатність застосувати сучасні інформаційні технології в організації та проведенні навчальних занять; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; - здатність до оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез. Мовні компетентності: - здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією. Комунікативні компетентності: - здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами; - здатність ефективно використовувати навички риторики; - здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи; - готовність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. Здатність до ефективної професійної взаємодії. Управлінські компетентності: - вміння планувати навчальний процес; - здатність підвищення ефективності праці за рахунок використання власних індивідуально-особистісних особливостей і професійно-педагогічного потенціалу; - готовність організувати роботу колективу в розгортанні актуальних проблем; - здатність працювати у великій науковій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи;
--------	---	---

		- здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей. Особистісні компетентності: - здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку; - здатність працювати автономно; - здатність генерувати нові ідеї (креативність). Викладацькі компетентності: - здатність до оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності; - здатність конкретизації педагогічного прогнозування навчання та обґрунтування способів та етапів їх реалізації; - здатність оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності; - здатність знаходити способи оптимального вирішення педагогічних завдань; - здатність до використання методології проведення наукових досліджень. Етичні компетентності: - здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень; - здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо; - здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання.
--	--	---

ПЕРЕЛІК
компетентностей відповідно до вибіркової навчальної дисципліни
«Психологічні механізми науково-дослідної діяльності»
за спеціальностями: 091-Біологія; 221 Стоматологія,
222 Медицина, 224 Технології медичної діагностики та лікування,
226 Фармація, промислова фармація, 228 Педіатрія

№ п/п	Назва
Загальнонаукові (філософські) компетентності	
1.	Здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень
2.	Здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки
3.	Здатність демонструвати і розвивати широкий кругозір у галузі міжнародного життя та політичних процесів, орієнтуватися у зовнішній та внутрішній політиці держави, знати її історію та специфіку розвитку
4.	Здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможлиблюють та запобігають проявам академічного плагіату
Дослідницькі компетентності	
5.	Здатність ефективно спілкуватися зі спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземними мовами.
6.	Здатність до самостійного проведення наукового пошуку, організації та проведення навчальних занять.
	Здатність застосувати сучасні інформаційні технології в організації та проведенні навчальних занять.
7.	Здатність ефективно використовувати навички риторики.
8.	Здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.
9.	Здатність до оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез.
10.	Здатність до аналітичного мислення і здійснення комплексного підходу до виконання своїх обов'язків.
Мовні компетентності	
11.	Здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією.
12.	Здатність до повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.
Комунікативні компетентності	
13.	Здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами.
14.	Здатність ефективно використовувати навички риторики.
15.	Здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.
16.	Готовність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

17.	Здатність до ефективної професійної взаємодії.
18.	Вміння спілкування (вербального) та вмінь і навичок педагогічної техніки.
Управлінські компетентності	
19.	Вміння планувати навчальний процес.
20.	Здатність до підвищення ефективності праці за рахунок використання власних індивідуально-особистісних особливостей і професійно-педагогічного потенціалу.
21.	Готовність організувати роботу колективу в розгортанні актуальних проблем.
22.	Здатність працювати у великій науковій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи.
23.	Здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей
Особистісні компетентності	
24.	Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку.
25.	Здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання.
26.	Здатність працювати автономно.
27.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
28.	Здатність бути критичним і самокритичним.
29.	Здатність до оволодіння прийомами особистісного самовиразу і саморозвитку та засобами протистояння професійним деформаціям особистості.
Викладацькі компетентності.	
30.	Здатність до оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності.
31.	Здатність педагогічно мислити.
32.	Здатність конкретизації педагогічного прогнозування навчання та обґрунтування способів та етапів їх реалізації.
33.	Здатність оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності.
34.	Здатність знаходити способи оптимального вирішення педагогічних завдань.
35.	Здатність до використання методології проведення наукових досліджень.
36.	Здатність здійснення педагогом контрольно-оцінної діяльності, спрямованої на себе, на осмислення і аналіз власних дій (рефлексія).
Етичні компетентності	
37.	Здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень.
38.	Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗДОБУВАЧА СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PhD),
який закінчив навчання з вибіркової навчальної дисципліни
«Психологічні механізми науково-дослідної діяльності»
за спеціальностями: 091 Біологія; 221 Стоматологія, 222 Медицина,
224 Технології медичної діагностики та лікування, 226 Фармація,
промислова фармація, 228 Педіатрія**

Кваліфікаційні вимоги:

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, поряд із іншими професійними навиками, здобувач ступеня доктора філософії повинен:

№ п/п	Назва	Знання	Уміння
Загальнонаукові (філософські) компетентності			
1.	Здатність використовувати закони та категорії діалектики, основні закони історії та філософії наукових досліджень.	+	+
2.	Здатність професійно вживати загальні методи пізнання: аналізу та синтезу; індукції та дедукції; закони формальної та діалектичної логіки.	+	+
3.	Здатність демонструвати і розвивати широкий кругозір у галузі міжнародного життя та політичних процесів, орієнтуватися у зовнішній та внутрішній політиці держави, знати її історію та специфіку розвитку.	+	+
4.	Здатність використовувати правила академічної доброчесності під час планування, проведення та аналізу результатів наукового дослідження, що унеможливають та запобігають проявам академічного плагіату.	+	+
Дослідницькі компетентності			
5.	Здатність ефективно спілкуватися зі спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземними мовами.	+	+
6.	Здатність до самостійного проведення наукового пошуку, організації та проведення навчальних занять.	+	+
7.	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології в організації та проведенні навчальних занять.	+	+
8.	Здатність ефективно використовувати навички риторики.	+	+
9.	Здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.	+	+
10.	Здатність до оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез.	+	+
11.	Здатність до аналітичного мислення і здійснення комплексного підходу до виконання своїх обов'язків.	+	+

Мовні компетентності			
12.	Здатність представляти та обговорювати наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, володіння науковою термінологією.	+	+
13.	Здатність до повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.	+	+
Комунікативні компетентності			
14.	Здатність ефективно спілкуватися із спеціальною та загальною аудиторіями державною та іноземною мовами.	+	+
15.	Здатність ефективно використовувати навички риторики	+	+
16.	Здатність представляти складну інформацію у зручний та зрозумілий спосіб усно і письмово, використовуючи відповідну технічну лексику та методи.	+	+
17.	Готовність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.	+	+
18.	Здатність до ефективної професійної взаємодії.	+	+
19.	Вміння спілкування (вербального) та вмінь і навичок педагогічної техніки.	+	+
Управлінські компетентності			
20.	Вміння планувати навчальний процес.	+	+
21.	Здатність підвищення ефективності праці за рахунок використання власних індивідуально-особистісних особливостей і професійно-педагогічного потенціалу.	+	+
22.	Готовність організувати роботу колективу в розгортанні актуальних проблем.	+	+
23.	Здатність працювати у великій науковій групі, розуміючи відповідальність за результати роботи.	+	+
24.	Здатність працювати в умовах обмеженого часу та ресурсів, а також мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей.	+	+
Особистісні компетентності			
25.	Здатність планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку.	+	+
26.	Здатність навчатися, мати сучасний рівень навчання.	+	+
27.	Здатність працювати автономно.	+	+
28.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	+	+
29.	Здатність бути критичним і самокритичним.	+	+
30.	Здатність до оволодіння прийомами особистісного самовиразу і саморозвитку та засобами протистояння професійним деформаціям особистості.	+	+
Викладацькі компетентності			
31.	Здатність оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності.	+	+
32.	Здатність педагогічно мислити.	+	+
33.	Здатність конкретизації педагогічного прогнозування	+	+

	навчання та обґрунтування способів та етапів їх реалізації.		
34.	Здатність до оволодіння та удосконалення педагогічної майстерності.	+	+
35.	Здатність знаходити способи оптимального вирішення педагогічних завдань.	+	+
36.	Здатність до використання методології проведення наукових досліджень.	+	+
37.	Здатність здійснення педагогом контрольно–оцінної діяльності, спрямованої на себе, на осмислення і аналіз власних дій (рефлексія).	+	+
Етичні компетентності			
38.	Здатність слідувати етичним нормам у професійній діяльності, під час планування та проведення наукових досліджень.	+	+
39.	Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.	+	+

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основні джерела

Нормативно-правові акти України:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 № 261. (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019). *Офіційний вісник України*. 2016. № 29. Ст. 1164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>
4. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10 лютого 1995 р. № 51/95-ВР (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 9. Ст. 56. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>.
5. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII (зі змінами і доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 25. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
6. Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії : постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167. *Офіційний вісник України*. 2019. № 22. Ст. 767. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF>.

Доктринальні джерела:

1. Анджеевська А., Беднарек Ю., Янкович О. Освітні технології сучасних навчальних закладів : навч.-метод. посіб. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. 212 с.
2. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология: учеб. для ВУЗов. 3-е изд. Санкт-Петербург : Питер, 2007. 496 с.
3. Березовська Л. І., Юрков О. С. Психологія конфлікту : навч.-метод. посіб. Мукачево: МДУ, 2016. 201 с.
4. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація : підруч. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 469 с.
5. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 360 с
6. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
7. Водопянова Н. Е. Синдром выгорания. Диагностика и профилактика : практ. пособ. 3-е изд., испр. и доп. Москва : Юрайт, 2017. 343 с.
8. Волкова Н. П. Интерактивні технології навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
9. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
10. Гарднер* Говард. Структура Разума. Теория множественного интеллекта. URL: http://www.koob.ru/gardner_h/
11. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 256 с.
12. Енциклопедія освіти / за ред. В. Г. Кременя. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
13. Казміренко В. П. Засади когнітивної психології спілкування : монографія / за наук. ред. В. П. Казміренка. Кіровоград : Імекс, 2013. 389 с.

14. Костюкевич В. М. Воронова В. І., Шинкарук О. А., Борисова О. В. Основи науково-дослідної роботи магістрантів та аспірантів у вищих навчальних закладах (спеціальність: 017 Фізична культура і спорт) : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Костюкевича. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. 554 с.
15. Кулініч І. О. Психологія управління : навч. посібник для студентів та аспірантів вищ. навч. закладів. URL: http://studbooks.net/17415/psihologiya/psihologiya_upravleniya.
16. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Алерта, 2014. 622 с.
17. Краснобокий Ю. М., Лемківський К. М. Словник-довідник науковця-початківця. Київ : НМЦВО, 2001. 72 с.
18. Ларрі Сенн Ліфт настрою. Як керувати своїми почуттями та емоціями. Харків, «Книжний Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2019. 224 с.
19. Малкольм Гладуэлл Спалах! Сила несвідомих думок, або Як не заважати мозку приймати рішення. Харків, «Книжний Клуб «Клуб Семейного Досуга», 2017. 240 с.
20. Оклі Б. Навчити вчитися. Як запустити свій мозок на повну. Київ : Наш формат, 2018. 272 с.
21. Павленко В. В. Проблемні ситуації: поняття і типи. *Нові технології навчання: Збірник наукових праць*. Київ, 2014. Вип. 83, С. 196–202.
22. Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня : методичні поради. / автор-упоряд. Л. А. Пономаренко. Київ : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2010. 80 с.
23. Роберт Чалдини Психологія впливу. Как научиться убеждать и добиваться успеха. Київ : Форс, 2019. 368 с.
24. Сергиенко Е. А. Контроль поведения : индивидуальные ресурсы субъектной регуляции. *Психологические исследования: электрон. науч. журн.* 2009. № 5 (7). URL: <http://psystudy.ru>
25. Сурмин Ю. П., Туленков Н. В. Методология и методы социологических исследований : учеб. пособ.. Киев : МАУП, 2000. 304 с.
26. Сурмін Ю. Майстерня вченого : підруч. для науковця Київ : НМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент–освіти в Україні», 2006. 302 с.
27. Тоні Бьюзен Усовершенствуй свою пам'ять. Мінськ : «Попурри», 2016. 200 с.
28. Хмеленко Л. В. Створення сприятливого мікроклімату для професійної адаптації молодих спеціалістів на робочому місці. URL: <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/stvorenniya-spriyatlivogo-mikroklimatu-dlya-pro.html>
29. Щербак І. М. Психологія праці : теоретичні і методологічні основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 144 с.
30. Щокіна Н. Б., Кайдалова Л. Г. Планування і організація навчально-виховного процесу у вищій школі: навч. посіб. Харків : НФаУ, 2014. 108 с.
31. Уваркіна О. В. Формування культури розумової праці: навч. посіб. Київ : 2003. 101 с.

Ресурси Інтернет:

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: веб-сайт: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна Парламентська бібліотека України: веб-сайт: URL: <http://www.nplu.org/>
3. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт: URL: <https://naqa.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я: веб-сайт: URL: <http://www.who.int/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України: веб-сайт: URL: <http://mon.gov.ua/>

6. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України: веб-сайт: URL: <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
7. Офіційний веб-сайт Президента України: веб-сайт: URL: <http://president.gov.ua>
8. Офіційний портал Верховної Ради України: веб-сайт: URL: <http://rada.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика: веб-сайт: URL: <http://nmapo.edu.ua/index.php/uk/>
10. Офіційний веб-сайт Інституту психології імені Г.С. Костюка: URL: <http://inpsy.naps.gov.ua/>
11. Урядовий портал, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: веб-сайт: URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
12. Офіційний веб-сайт ЮНЕСКО: URL: <http://www.unesco.org/>

Додаткові джерела

Доктринальні джерела:

1. Аллахвердян А. Г., Мошкова Г. Ю., Юревич А. В., Ярошевский М. Г. Психология науки : учеб. пособ. Москва : Флинта, 1998. 312 с.
2. Артюх С. Основи наукових досліджень : підруч. Харків : УПА, 2006. 277 с.
3. Велигченко Л. К. Педагогічна взаємодія : теоретичні основи психологічного аналізу. Одеса : ПНЦ АПН України, 2005. 302 с.
4. Васильєва С., Микитюк О., Соловйов В., Наукові дослідження : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : Скорпіон, 2003. 77 с.
5. Джон Максвелл 21 беззаперечний закон лідерства (The 21 Irrefutable Laws of Leadership: Follow Them and People Will Follow You). Харків, Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017, 320 с.
6. Зинченко П. И. Память в экспериментальной и когнитивной психологии. Санкт-Петербург : Питер, 2002. 320 с.
7. Маслоу А. Мотивация и личность. 3-е изд., Санкт-Петербург : Питер, 2003. С. 236.
8. Миллер С. Психология развития : методы исследования. Санкт-Петербург: Питер, 2002. 464 с.
9. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психология спілкування : навч. посіб. Харків : НФаУ, 2011. 132 с.
10. Психология внимания / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. Москва : ЧеРо, 2001. 858 с. (Хрестоматия по психологии).
11. Психология памяти : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений, обуч. по напр. и спец. психологии / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. 3-е изд. Москва : ЧеРо, 2002. 816 с. (Хрестоматия по психологии).
12. Радаев В. В. Как организовать и представить исследовательский проект : 75 простых правил. Москва : ИНФРА-М, 2001. 201 с.
13. Романчиков В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
14. Руснак І. С., Іванчук М. Г Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. Чернівці : Рута, 2008. 176 с.
15. Скиба О. П. Стиль наукового мислення в соціально-психологічному і соціологічному аспектах. Вісн. Нац. авіац. ун-ту, Київ, 2009. № 1. С. 128–131.
16. Уваркін О. В. Стан та тенденції розвитку психолого-педагогічної підготовки в системі вищої медичної освіти України. Вища освіта України. 2005. № 1. С.10–103.
17. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посібник. Київ : Професіонал, 2004. 304 с.
18. Beryl Lieff Benderly What do we know about Ph.D. scientists' career paths? *Science*. 2019, Sep. 30, URL : <https://www.sciencemag.org/careers/2019/09/what-do-we-know-about-phd-scientists-career-paths>.

19. Carolyn Gregoire. Things Highly Creative People Do Differently. *The Creativity post*. Mar 14, 2014 URL : http://www.creativitypost.com/psychology/18_things_highly_creative_people_do_differently1
20. Shalley, C. E., & Perry-Smith, J. E. Effects of social-psychological factors on creative performance: The role of informational and controlling expected evaluation and modeling experience. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 2001 Vol. 84, P. 1–22
21. Taggar, S. Individual creativity and group ability to utilize individual creative resources: A multilevel model. *Academy Of Management Journal*. 2002. Vol. 45(2). P. 315–330.